

Andrea González Henry

Xirivella, 2000. Psicòloga per la Universitat de València. Estudiant del màster de Psicologia de l'Educació de la Universitat Autònoma de Madrid. Actualment és presidenta del Consell de la Joventut d'Espanya, una plataforma formada per més de 60 entitats juvenils que té com a objectiu servir d'espai de trobada, diàleg i participació en les polítiques públiques en matèria de joventut. En la seva trajectòria associativa destaca per ser una veu reconeguda en processos d'empoderament estudiantil; entre el 2019 i 2021, va ser presidenta de la Confederació Estatal d'Associacions d'Estudiants (CANAE) així com membre del Consell Escolar de l'Estat.

ANDREA GONZÁLEZ HENRY

«A la nostra joventut li agrada el luxe i és mal educada, no fa cas a les autoritats i no té cap respecte per les persones de més edat. Els nostres fills són vertaderament uns tirans. No es posen dempeus quan una persona anciana entra. Contesten als seus pares i són simplement dolents». Sòcrates, cap al 500 aC, no tenia Twitter per expressar les seves inquietuds, però les seves paraules ressonen sorprenentment familiars en l'actualitat. Potser, si fos aquí ara, el vell adagi «els joves d'avui són uns tirans» es podria actualitzar a «els joves d'avui són uns tirans amb xarxes socials i TikTok». Res de nou que no hàgim sentit abans les i els joves.

Això no és cosa únicament de Sòcrates. La preocupació pel comportament i les actituds de la joventut és una part intrínseca de la història, i

la crítica a la joventut sembla que és una tradició intemporal que ha perdurat al llarg dels segles, i que ens recorda que les preocupacions per les generacions més joves són, en certa manera, tan antigues com la filosofia mateixa.

Aquesta crítica la trobam en el camp filosòfic, i també en altres àmbits de la societat, com l'art, la política i la psicologia. Des de temps immemorials, els adults han expressat les seves preocupacions i inquietuds sobre les accions i les actituds dels joves (potser encara més que no cap a les seves actituds), i això es deu en bona part a les discrepàncies entre generacions i a les tensions que sovint es generen entre les diferents edats.

I encara que sembli mentida haver de recordar-ho, cada generació té el

seu propi context i els seus desafiaments únics i, per tant, les crítiques a la joventut han de ser examinades amb cura i consideració, tenint en compte els canvis socials, demogràfics, econòmics i tecnològics que influeixen en com els joves vivim i experimentem el món.

Per aprofundir més detingudament en els nostres reptes –tot i que possiblement si sou persones joves o treballau amb elles no us resultarà desconegut–, és essencial afegir dades concretes a aquesta realitat social.

Les persones joves constituïm en l'actualitat el segon grup d'edat amb més risc de pobresa o exclusió social, només superat pels infants. Això, en certa manera, es produeix per una alta precarietat laboral amb salaris molt baixos, feines a temps parcial de manera no desitjada, temporalitat alta, pluriocupació, pràctiques no remunerades, falsos becaris i autònoms, *sobrequalificació*, etc.

La realitat actual de l'habitatge a Espanya dista molt de ser un dret materialitzable i efectiu, especialment per a les persones joves. Trobam molts d'obstacles per accedir a un habitatge digne i assequible; obstacles com, per exemple, que l'edat mitjana d'emancipació, per primer cop des que es registren dades, ha superat els 30 anys i se situa en 30,3 anys, o que la taxa d'emancipació juvenil es del 15,9 %, la meitat que la mitjana de la Unió Europea, que és del 32 %.¹

Així mateix, en la majoria de casos, hem de llogar una habitació a un preu elevat, tan elevat que, de fet, una persona jove hauria de destinar el 83,7 % del seu salari mensual a

un lloguer en solitari. A això, s'hi ha d'afegir un 13 % de despeses mensuals, la qual cosa implica que només es disposi d'un 3 % del sou per a transport, oci i menjar, o, més ben dit, de 36 euros.

Per tant, la tendència actual es caracteritza per salaris baixos, que, units als elevats preus dels lloguers, les zones tensionades i el sobreendeutament que produeix llogar un habitatge en solitari, es tradueixen en el fet d'haver de llogar un habitatge compartit amb persones amb les quals no tenim relacions de parentiu, amb desconeguts. Conseqüentment, és tot un repte evolucionar del dret a l'habitatge formal al dret a l'habitatge real, així com millorar la quantitat i la qualitat de l'ocupació dels joves.

A causa de la situació socioeconòmica que afrontam, la joventut resulta un dels perfils més vulnerables i propensos a patir problemes de salut mental, i és també el grup social que en major mesura manifesta una pitjor percepció de la seva salut mental. De fet, el suïcidi es la primera causa de mort entre la gent jove, per davant dels accidents de trànsit o el càncer.² Sense cap mena de dubte, la salut mental és l'altre gran repte de la nostra generació.

Aleshores –i amb tot això–, potser Hipòcrates sí que tenia raó en alguna cosa quan va dir: «Els joves d'avui no sembla que tinguin cap respecte pel passat ni cap esperança pel futur». Potser sí que els joves hem perdut –part de– l'esperança en el futur. Un futur que, com dèiem, es reflecteix en dades desesperançadores. Dades que topen de cara amb una realitat de pèrdua d'expectatives de tota una generació, que està sortint a un mer-

cat laboral que no és capaç d'absorbir el talent que ha assolit mitjançant la seva formació (per ser exactes, el 42,6 % de la joventut està *sobrequalificada* per al seu lloc de feina) i que està posant fi a la frase que diu «estudia per tenir un bon futur».

Malgrat tot –com bé deia Carlos López Picó al pròleg de l'anuari de l'any passat–, les persones joves afrontam un paternalisme permanent que prové d'una societat que se centra en les persones adultes i que ens assegura que totes aquestes dificultats canviaran a mesura que madurem, com si quan bufem les espelmes del pastís del nostre 30è aniversari alguna cosa canviarà per art de màgia. I és que, mentre esperam, les polítiques públiques en matèria de joventut no estan entre les prioritats d'aquesta societat, especialment temes que, com hem demostrat, ens preocupen en gran manera: l'habitatge, l'ocupació, la salut mental, la crisi climàtica, etc.

És fonamental que la veu dels joves sigui, no tan sols escoltada, sinó també més tinguda en consideració en totes les etapes de les polítiques públiques, des que es conceben fins que s'implanten i s'avaluen. Sovint, és una realitat que la participació dels joves en l'àmbit polític s'utilitza només per aparentar, sense estar realment presents en la creació de polítiques públiques relacionades amb la joventut. En lloc de ser consultats posteriorment, hauríem de ser inclosos des de l'inici en el procés d'elaboració. Per als interessos de la joventut, de res serveix una fotografia si no s'ha duit a terme un procés de governança conjunta.

Les persones joves sol·licitam una escolta activa per part dels agents públics perquè compreguin les nostres demandes i la nostra situació actual, i la participació juvenil és fonamental per aconseguir-ho. A través dels consells de la joventut podem canalitzar les nostres veus cap a les administracions i els organismes públics, que són els principals impulsors de polítiques de canvi. Volem ser part activa de la presa de decisions que afecten els nostres drets socials. Som plenament conscients, en aquest sentit, que les polítiques públiques han de sorgir del diàleg, però que aquest ha de ser real i sincer, i no tan sols un tràmit.

Els beneficis de la representació juvenil són clars: el fet que els joves siguem part integral del procés de presa de decisions condueix a polítiques més equitatives, rellevants i sostenibles. I és que això és una qüestió de representativitat i també una necessitat que beneficia tota la població. Les estadístiques ens mostren que la participació política dels joves és, en moltes ocasions, alarmantment baixa. Això no tan sols és un malbaratament de talent i d'energia juvenil, sinó que també desemboca en polítiques que no aborden adequadament els reptes i les aspiracions de la nostra generació. En resum: assegurar una participació efectiva de les persones joves condueix a la construcció de polítiques públiques més inclusives, especialment en l'àmbit intergeneracional.

En l'àmbit europeu –i de la Unió Europea–, es defensa plenament l'impuls de la participació dels joves en les polítiques públiques. La Carta Europea sobre la Participació dels Jo-

ves en la Vida Local i Regional (1992) exposa com les autoritats locals i regionals han de tenir la convicció que «totes les polítiques socials haurien de tenir en compte els joves». Així, es comprometen a complir les disposicions d'aquesta Carta i a aplicar les diferents formes de participació, amb la consulta i la col·laboració dels i les joves i els seus representants. A més, la Comissió Europea té previst adoptar, en el darrer trimestre d'enguany, l'avaluació intermèdia de l'Estratègia de la Unió Europea per a la Joventut 2019-2027, la qual ha suposat un gran avanç en termes de participació juvenil en les decisions democràtiques i en el seu paper actiu en la societat.

Malauradament, tot i que la promoció de la participació juvenil és un mandat constitucional, com es recull a l'article 48 de la Constitució espanyola, que fomenta la participació lliure i efectiva dels joves en el desenvolupament polític, social, econòmic i cultural, les administracions públiques solen mirar amb escepticisme aquests programes. Aquesta manca de confiança es manifesta en els nivells elevats de burocràcia i control als quals les persones joves sovint ens enfrontam per aconseguir participar.

L'exemple més clar el tenim en el menyspreu constant de les administracions cap als consells de la joventut, amb comunitats autònomes que ni tan sols compten amb la figura jurídica necessària per crear-lo, amb pressuposts insuficients per a qualsevol activitat, sense suport de les administracions per fer les seves tasques o, fins i tot, amb intencions directes de suprimir els organismes mateixos.

Però no tot és negatiu i, amb tot això, enguany celebrem una fita significativa: el Consell de la Joventut d'Espanya (CJE) compleix 40 anys de feina àrdua en benefici dels i les joves. Durant aquestes quatre dècades, el Consell de la Joventut ha tingut un paper crucial a l'hora de reunir diverses entitats i alçar la veu en defensa dels drets de la joventut. La seva tasca incansable ha permès generar espais de participació i diàleg, i promoure així l'apoderament dels joves i fomentar-ne la inclusió en la presa de decisions que afecten les seves vides. Gràcies al seu compromís i dedicació, el Consell de la Joventut s'ha convertit en un referent en la lluita pels drets i el benestar de la joventut en la nostra societat.

En aquests quaranta anys, el CJE ha aconseguit impulsar importants iniciatives i programes que han beneficiat milers de joves a tot el país. No tinc cap dubte que el Consell de la Joventut continuarà sent un actor fonamental en la promoció de polítiques i accions dirigides a millorar la qualitat de vida dels joves i a assegurar un futur prometedor per a les generacions que estan per venir.

Tot i que la nostra participació en aquestes entitats juvenils està condicionada per tres factors: motivació, formació i organització, i que encara unir-se a organitzacions juvenils és la principal forma de participar, no hem d'oblidar accions clau com el voluntariat, que promou el desenvolupament personal i social alhora que defensa els interessos de persones i grups en situació de vulnerabilitat.

D'altra banda, no podem oblidar que la participació juvenil també es veu esbiaixada per la situació socio-

econòmica: quin sentit tindria, després de tota aquesta oda a la participació juvenil, deixar certs col·lectius sense poder participar per l'ofec de l'exclusió social, o la manca de recursos, de temps, de coneixements...? Sens dubte, les administracions públiques tenen un –altre– repte en aquesta matèria.

En aquestes pàgines, esperam demostrar que la joventut d'avui està disposada a escriure un nou capítol en la història, ple de respecte pel passat i d'esperança renovada en el futur. És un moment per reconèixer els avanços fets i per identificar les àrees en les quals encara es necessita treballar, per així poder gaudir de la famosa dita de Rubén Darío «Juventud, ¡divino tesoro!», que sembla que actualment ha anat perdent una mica de lluentor, en la mesura que la generació nascuda a partir del 2000 (generació Z) esdevé la generació amb pitjors perspectives econòmiques des dels anys seixanta.³

En aquest anuari, s'explora a fons el panorama de la joventut a les Illes Balears, des del context sociodemogràfic i normatiu que l'envolta, fins a les diverses iniciatives dutes a terme per les administracions i la societat civil. Abordarem temes com la participació juvenil en decisions clau, i la investigació i els debats oberts sobre qüestions que afecten directament la joventut.

El pròleg d'aquest anuari de joventut és, sense cap mena de dubte, una oportunitat per reflexionar sobre l'evolució i els reptes que afronta la joventut avui en dia i proporcionar una visió completa i precisa de la situació de la joventut a les Illes Balears,

així com de les diferents iniciatives i projectes que s'estan desenvolupant per abordar les seves necessitats i preocupacions.

Referències bibliogràfiques

- CONSEJO DE LA JUVENTUD DE ESPAÑA; Oxfam Intermón (2022). La maldición de la eterna juventud: documento de análisis
- DE LA TORRE, A. (2023) Informe sobre la evolución del suicidio en España en la población infanto-juvenil (2000-2021). Universidad Complutense de Madrid. <https://www.plataformanacionalsuicidio.es/informes-anales/evolucion-suicidio-infanto-juvenil>
- OBSERVATORIO DE EMANCIPACIÓN; Consejo de la Juventud de España. Datos del segundo semestre de 2022.

